

Procedura
przeprowadzania obserwacji zajęć
w Zespole Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie
obowiązuje od 01 września 2022r.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1551;
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 września 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. 2021 poz. 1618).

I. Zasięg obserwacji.

1. Wszystkie elementy pracy i życia szkoły, proces lekcyjny, pozalekcyjny, wychowawczy i opiekuńczy.
2. Wszystkie formy zajęć z uczniami, pracy z rodzicami.
3. Zajęcia wszystkich nauczycieli, wychowawców i opiekunów, z tym w pierwszej kolejności:
 - nauczyciele rozpoczynający pracę w szkole,
 - nauczyciele na ścieżce awansu zawodowego,
 - nauczyciele podlegający w danym roku ocenie pracy.
4. Wszystkie oddziały/klassy i zespoły uczniów.

II. Cele.

1. Obserwacja zajęć jest jedną z form nadzoru pedagogicznego i ma na celu:
 - a) kontrolę przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły,
 - b) wspomaganie nauczycieli w realizacji ich zadań przez diagnozę pracy szkoły, planowanie działań rozwojowych oraz monitorowanie pracy szkoły.
2. Obserwacja służy pomocą przy dokonaniu oceny dorobku zawodowego, a także wspomaga nauczyciela oraz inspirowanie go do podejmowania innowacji pedagogicznych,

a ponadto:

3. dokonanie analizy rozwoju wiedzy, umiejętności i postaw uczniów;
4. gromadzenie informacji o pracy nauczyciela w celu dokonania jego oceny pracy lub udzielenia wsparcia.

Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie

5. inspirowanie nauczycieli w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;
6. gromadzenie informacji w procesie kontroli wybranych obszarów pracy szkoły;
7. podniesienie jakości pracy szkoły;
8. badanie stopnia realizacji podstawy programowej;
9. badanie realizacji programów nauczania i innych programów przyjętych do realizacji;
10. kontrola przestrzegania praw i obowiązków ucznia;
11. kontrola przestrzegania zapisów zawartych w Statucie szkoły oraz regulaminach i procedurach obowiązujących w Zespole Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie;
12. Kontrola realizacji wniosków i zaleceń zawartych w orzeczeniach wydanych przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną.

Szczegółowe cele, tematykę i harmonogram obserwacji na dany rok szkolny ustala dyrektor szkoły i przekazuje do wiadomości nauczycielom do 15 września każdego roku szkolnego.

III. Rodzaje obserwacji.

1. Kontrolno-oceniająca – skierowana do wszystkich nauczycieli; przedmiotem obserwacji jest praca nauczyciela we wszystkich jej aspektach,
2. Doradczo-doskonaląca - skierowana głównie do nauczycieli z niedużym stażem pracy; przedmiotem obserwacji jest pomoc nauczycielowi w określaniu kierunków dalszego rozwoju i samodoskonalenia,
3. Diagnozująca – skierowana do wszystkich nauczycieli; przedmiotem obserwacji jest ocena poziomu umiejętności ucznia,
4. Zajęć innych niż lekcje według harmonogramu imprez i uroczystości oraz na zaproszenia nauczycieli lub zgodnie z harmonogramem obserwacji,
5. Kontrole bieżące: dyżury, dokumentacja pracy nauczyciela, dokumentacja osiągnięć edukacyjnych uczniów, plany pracy, itp.

IV. Obserwacja może być prowadzona:

1. planowo - zgodnie z harmonogramem opracowanym w ramach nadzoru pedagogicznego,
2. doraźnie - bez wcześniejszego ustalania terminu.

V. Obserwację zajęć mogą prowadzić:

1. Dyrektor szkoły,
2. Wicedyrektor,
3. Doradca metodyczny - na prośbę nauczyciela, lub na prośbę dyrektora i za zgodą nauczyciela,

4. Wizytator - w procesie ewaluacji zewnętrznej,
5. Opiekun stażu - zgodnie z ustalonym z nauczycielem odbywającym staż planem współpracy.
6. Mentor – nauczyciel wyznaczony przez Dyrektora szkoły, którego zadaniem będzie opiekowanie się nauczycielem wchodzącym do zawodu, pomagał mu i ukierunkowywał.

VI. Etapy przeprowadzania obserwacji zapowiadanej.

1. Planowanie obserwacji.

Dyrektor na każdy rok szkolny opracowuje i przedstawia radzie pedagogicznej:

- 1) problematykę, cele i zadania oraz harmonogram obserwacji.
- 2) harmonogram uwzględnia wszystkie formy zajęć prowadzonych przez nauczycieli tj.:
 - obowiązkowe zajęcia dydaktyczne i godziny do dyspozycji wychowawców,
 - zajęcia rewalidacyjne,
 - zebrania z rodzicami,
 - zajęcia specjalistyczne zorganizowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej,
 - zajęcia w świetlicy szkolnej,
 - uroczystości szkolne, imprezy.

2. Przygotowanie obserwacji.

- 1) Nauczyciel, który według harmonogramu ma planowaną obserwację, zgłasza się na początku wyznaczonego miesiąca do dyrektora lub innej osoby obserwującej w celu uzgodnienia terminu obserwacji.
- 2) Nauczyciele, którzy zadeklarowali przeprowadzenie obserwacji diagnostycznej, zgłaszają dyrektorowi miesiąc, w którym planują przeprowadzenie zajęć. Dokładny termin obserwacji diagnostycznej nauczyciel uzgadnia z dyrektorem według zasad określonych w pkt. 1).
- 3) Nauczyciel najpóźniej 1 dzień przed planowanym terminem obserwacji zobowiązany jest wypełnić kwestionariusz poprzedzający obserwację i oddać go osobie przeprowadzającej obserwację zajęć.

3. Obserwacja.

- 1) bezpośredni udział w zajęciach,
- 2) dopuszcza się zapraszanie na zajęcia innych nauczycieli, np. opiekuna stażu, nauczyciela tego samego lub pokrewnego przedmiotu, zespołu nauczycieli, nauczyciela - mentora.

4. Rozmowa poobserwacyjna.

- 1) odbywa się w okresie 3 dni po obserwacji zajęć,

Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie

2) na rozmowę nauczyciel przychodzi z kompletem dokumentów, dokumentacją pracy wychowawczej, np. realizowaną przez niego podstawą programową, realizowanym programem nauczania, wymaganiami edukacyjnymi z nauczanego przedmiotu/przedmiotów, planem pracy wychowawczej/opiekuńczej/działalności koła/agendy życia szkoły, za którą jest odpowiedzialny, itp.

3) W trakcie rozmowy dokonywana jest wspólna analiza w zakresie: doboru i sformułowania tematu zajęć, stopień odzwierciedlenia realizowanych treści programu kształcenia/wychowania,

- realizacji treści programu nauczania,
- efektywności organizacji zajęć,
- efektywności zastosowanych metod nauczania (indywidualizacja, dostosowanie do możliwości uczniów),
- zawartości merytorycznej zajęć,
- wykorzystania środków dydaktycznych,
- aktywizowania uczniów,
- przestrzegania zasad oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów,
- celowości i właściwego obciążania uczniów pracami domowymi,
- stosunku do uczniów,
- urządzenia sali zajęć,
- przestrzegania zasad BHP.

4) Rozmowa poobserwacyjna kończy się zapoznaniem nauczyciela z wypełnioną kartą obserwacji zajęć przez osobę prowadzącą obserwację. Nauczyciel ma prawo zgłosić swoje uwagi i zastrzeżenia do informacji zawartych w dokumencie. Podpisana karta obserwacji zajęć wchodzi w skład dokumentacji potwierdzającej sprawowany nadzór pedagogiczny w danym roku szkolnym.

VII. Zasady obserwacji niezapowiedzianej.

1. o obserwacji niezapowiedzianej nauczyciel jest informowany bezpośrednio przed obserwacją,
2. rozmowa podsumowująca przebiega na zasadach przewidzianych dla obserwacji zapowiedzianej,
3. częstotliwość obserwacji niezapowiedzianych jest uzależniona od decyzji dyrektora szkoły.

VIII. Obszary objęte obserwacją:

1. sprawdzanie stopnia realizacji celów operacyjnych lekcji i osiągalności przewidywanych efektów jednostki lekcyjnej,

2. sprawdzenie stopnia realizacji i systematyczności podstawy programowej kształcenia ogólnego,
4. wykorzystanie technologii informacyjnej i edukacji multimedialnej w procesie edukacyjnym, jeśli jest taka możliwość,
5. stopień realizacji celów operacyjnych lekcji i zastosowanie metod aktywizujących,
6. relacje nauczyciel - uczeń.
7. uzasadnianie oceniania bieżącego,
8. indywidualizacja procesu nauczania,
9. przestrzeganie przepisów bhp w czasie zajęć.

IX. Dokumentacja obserwacji:

1. Dokumentację obserwacji zajęć edukacyjnych stanowią:
 - a) arkusz obserwacji zajęć edukacyjnych – Załącznik nr 1;
 - b) arkusz obserwacji zajęć wychowania fizycznego – Załącznik nr 2;
2. Dokumentację obserwacji innych zajęć stanowią:
 - a) arkusz obserwacji zajęć – godzina do dyspozycji wychowawcy – Załącznik nr 3;
 - b) arkusz obserwacji zajęć opiekuńczo – wychowawczych, świetlicowych i pozalekcyjnych – Załącznik nr 4;
 - c) arkusz obserwacji uroczystości/imprezy szkolnej – Załącznik nr 5.

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH

(nie dotyczy wychowania fizycznego, godziny do dyspozycji wychowawcy)

1. Imię i nazwisko nauczyciela:
2. Data:
3. Klasa/oddział:.....
4. Przedmiot:.....
5. Temat lekcji:.....
.....
6. Rodzaj lub problematyka obserwacji:.....
7. Wnioski z obserwacji:

Nauczyciel:	TAK lub NIE	
podał cel/cele lekcji	TAK	NIE
podał kryteria osiągnięcia celu/celów	TAK	NIE
podał pytanie/-a kluczowe	TAK	NIE
monitorował przebieg lekcji, realizację celu/-ów, kryteria osiągnięcia celu/-ów	TAK	NIE
realizował podstawę programową	TAK	NIE
zrealizował zaplanowane zadania	TAK	NIE
zainteresował uczniów tematem	TAK	NIE
zaangażował wszystkich uczniów	TAK	NIE
stosował metody aktywizujące	TAK	NIE
wdrożył pracę w grupach/w parach	TAK	NIE
dostosował treści do indywidualnych możliwości uczniów	TAK	NIE
pobudził samodzielność uczniów	TAK	NIE
pobudził postawę badawczą uczniów	TAK	NIE
udzielał informacji zwrotnej	TAK	NIE
Odpowiednio zarządzał czasem	TAK	NIE
Motywował uczniów	TAK	NIE
Udzielał wskazówek, służył pomocą	TAK	NIE
Dbął o atmosferę wzajemnego szacunku	TAK	NIE
Dawał uczniom poczucie bezpieczeństwa	TAK	NIE
Stosował strategię oceniania kształtującego	TAK	NIE
Podsumował zajęcia	TAK	NIE
Nauczyciel wpisał do dziennika wybrany program nauczania	TAK	NIE
Nauczyciel posiada opracowane/dostosowane wymagania edukacyjne z nauczanego przedmiotu	TAK	NIE

8. Wnioski: Informacja na temat mocnych stron nauczyciela:

Obszary pracy nauczyciela wymagające doskonalenia:

Zalecenia – działania nauczyciela, które powinny ulec modyfikacji:

Uwagi nauczyciela:

dyrektor

nauczyciel

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

1. Imię i nazwisko nauczyciela:.....
2. Data:.....
3. Klasa/oddział:.....
4. Temat:.....
.....
5. Rodzaj lub problematyka obserwacji:.....

6. Wnioski po obserwacji:

Czynniki określające jakość lekcji	TAK	NIE	uwagi
Ocena realizacji podstawy programowej. Nauczyciel: -realizował treści zawarte w podstawie programowej, -kształcił umiejętności określone w podstawie programowej,			
Cele lekcji. Nauczyciel: -przedstawił uczniom cele lekcji, kryteria ich osiągnięcia, -sprawdził poziom realizacji celów lekcji. Cele lekcji były zrozumiałe przez uczniów.			
Metody. Nauczyciel: - dobrał odpowiednie metody do realizowanego tematu, - wykorzystał różne źródła wiedzy, - wybrał metody aktywizujące uczniów.			
Efektywność uczenia się. Uczniowie: - rozumieją polecenia nauczyciela, - są aktywni na zajęciach, - potrafią współpracować ze sobą. Nauczyciel właściwie gospodarował zasobem sił uczniów.			
Indywidualizacja. Nauczyciel różnicował pracę z uczniami.			
Relacje interpersonalne. Nauczyciel: - traktował uczniów podmiotowo, - stosował pozytywne wzmocnienia,			
Ewaluacja. Nauczyciel: - sprawdził poziom opanowania wiadomości i umiejętności przez uczniów, - dokonał oceny wiadomości i umiejętności uczniów.			

7. Wnioski:

Informacja na temat mocnych stron nauczyciela:

Obszary pracy nauczyciela wymagające doskonalenia:

Zalecenia – działania nauczyciela, które powinny ulec modyfikacji:

Uwagi nauczyciela:

dyrektor

nauczyciel

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ – GODZINA DO DYSPOZYCJI WYCHOWAWCY

1. Imię i nazwisko nauczyciela:.....
2. Data:.....
3. Klasa/oddział:.....
4. Temat:.....
.....
5. Rodzaj lub problematyka obserwacji:.....
6. Wnioski po obserwacji:

Czynniki określające jakość lekcji	Tak	Nie	uwagi
Cele lekcji. Nauczyciel: - określił cele szczegółowe, - zapoznał z nimi uczniów, - sprawdził na koniec zajęć stopień ich osiągnięcia,			
Poziom osiągnięcia założonych celów: - osiągnięto cele w odniesieniu do zaplanowanych, - osiągnięto cele w odniesieniu do możliwości uczniów, - uczniowie byli zaangażowani w osiągnięciu celów,			
Efektywność uczenia się. Uczniowie: - rozumieją polecenia nauczyciela, - są aktywni na zajęciach, - pracują i myślą samodzielnie, - potrafią współpracować ze sobą.			
Jakość nauczania. Nauczyciel: - stosował różne metody i techniki, - angażował wszystkich uczniów.			
Relacje interpersonalne. Nauczyciel: - traktował uczniów podmiotowo, - stosował zasady komunikacji werbalnej i pozawerbalnej, - stosował pozytywne wzmocnienia, - zachęcał do wzmoczenia wysiłku, - uczniowie zachowali autorytet wobec nauczyciela, - zachował równowagę między dialogiem a formą podawczą.			
Zastosowano pomoce dydaktyczno – wychowawcze: - pomoce były dostosowane do tematyki zajęć, - pomoce zostały efektywnie wykorzystane, - prace zostały wyeksponowane.			

7. Wnioski:
Informacja na temat mocnych stron nauczyciela:

Obszary pracy nauczyciela wymagające doskonalenia:

Zalecenia – działania nauczyciela, które powinny ulec modyfikacji:

Uwagi nauczyciela:

dyrektor

nauczyciel

**ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH,
ŚWIETLICOWYCH I POZALEKCYJNYCH**

1. Imię i nazwisko nauczyciela:.....
2. Data:.....
3. Klasa, grupa, zespół:.....
4. Rodzaj zajęć:.....
5. Problematyka obserwacji:.....
6. Wnioski po obserwacji:

NAUCZYCIEL:	TAK lub NIE
Zrealizował zaplanowane działania.	
Zainteresował uczniów tematem.	
Zaangażował wszystkich uczniów.	
Dostosował wymagania i zadania do możliwości każdego ucznia.	
Pobudził samodzielność uczniów.	
Pobudził postawę badawczą uczniów.	
Udzielał informacji zwrotnej.	
Odpowiednio zarządzał czasem.	
Motywował uczniów.	
Podsumował zajęcia.	
Kształtował prawidłową relację z uczniami	

7. Wnioski:
Informacja na temat mocnych stron nauczyciela:

Obszary pracy nauczyciela wymagające doskonalenia:

Zalecenia – działania nauczyciela, które powinny ulec modyfikacji:

Uwagi nauczyciela:

dyrektor

nauczyciel

ARKUSZ OBSERWACJI UROCZYSTOŚCI/IMPREZY SZKOLNEJ

1. Nazwa uroczystości/imprezy szkolnej:

2. Rodzaj uroczystości/imprezy:

- a) sportowa;
- b) artystyczna;
- c) okazjonalna;
- d) inna:.....

3. Zakres imprezy:

- a) klasowa;
- b) szkolna;
- c) międzyszkolna;
- d) powiatowa;
- e) rejonowa;
- f) inna:.....

4. Data:

5. Miejsce uroczystości/imprezy:

6. Forma:

- a) apel;
- b) spotkanie;
- c) dyskoteka;
- d) przegląd muzyczny/teatralny;
- e) turniej sportowy;
- f) festyn;
- g) inne:.....

7. Zorganizowana:

- a) zgodnie z kalendarzem uroczystości/imprez szkolnych;
- b) z inicjatywy dyrektora/wicedyrektora;
- c) z inicjatywy nauczyciela;
- d) inne:.....

8. Osoba/-y odpowiedzialna/-e:

.....
.....

9. Rekomendacje:

10. Uwagi/zalecenia:

11. Uwagi nauczyciela:

Podpis/y nauczyciela/i

podpis dyrektora

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ
realizowanych w formie nauczania indywidualnego

1. **Imię i nazwisko nauczyciela:**.....
2. **Data:**.....
3. **Uczeń/uczennica:**.....
4. **Klasa:**
5. **Rodzaj zajęć:**.....
6. **Problematyka obserwacji:**.....

NAUCZYCIEL:	TAK lub NIE
zaplanował różnorodne aktywności	
reagował elastycznie, stosownie do sytuacji, dostosowywał przebieg zajęć	
dostosował treści do indywidualnych możliwości ucznia/uczennicy	
dostosował wymagania i zadania do możliwości ucznia/uczennicy	
zastosował pomoce atrakcyjne dla ucznia/uczennicy	
wzbudził zainteresowanie ucznia/uczennicy ćwiczeniem/ tematem	
pobudził samodzielność ucznia/uczennicy	
dawał uczniowi/uczennicy poczucie bezpieczeństwa	
dbał o atmosferę wzajemnego szacunku	
udzielał informacji zwrotnej – sprawdzał, wspierał, korygował	
odpowiednio zarządzał czasem.	
zachęcał, pobudzał, motywował ucznia/uczennicę	
kształtował prawidłową relację z uczniem/uczennicą	
podsumował zajęcia	

7. Wnioski:

8. Informacja na temat mocnych stron nauczyciela:

9. Obszary pracy nauczyciela wymagające doskonalenia:

10. Zalecenia – działania nauczyciela, które powinny ulec modyfikacji:

11. Uwagi nauczyciela:

dyrektor

nauczyciel